

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<http://www.valodaskonsultācijas.lv/lv/questions/1027>

Jautājums

Kā latviešu valodā atveidojams svētku *Halloween* nosaukums: **Halovīns** vai **Helovīns**?

Atbilde

Svētku nosaukumu latviešu valodā ieteicams atveidot **Halovīns**.

„Ilustrētajā svešvārdu vārdnīcā” (2005; 2019) šie svētki ir minēti formā **Helovīns**, savukārt „Mūsdienu latviešu valodas vārdnīcā” ir abas formas – gan ar saknes patskani *a*, gan ar saknes patskani *e*: **Halovīns** un **Helovīns** (sk. <https://mlvv.tezaurs.lv/Halov%C4%ABns>).

Par precīzāko svētku nosaukuma atveides formu latviešu valodā nav bijuši vienprātis arī angļu valodas speciālisti. Piemēram, Aldis Lauzis vairākkārt norādījis, ka ieteicamā atveides forma ir **Halovīns** (sk. <https://twitter.com/AldisLauzis/status/29079566661>, <https://twitter.com/AldisLauzis/status/394416811065622529>), savukārt Andrejs Veisbergs uzskata, ka svētku nosaukums latviešu valodā ir **Helovīns** (tas fiksēts arī viņa un „Tildes” izstrādātajā angļu-latviešu vārdnīcā, sk. <https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?cid=1201332&r=10621033&lid=1201332&g=2&q=&h=4785.60009765625>). Patskanis *e* atveidē lietots arī lietuviešu un krievu valodā: lietuviešu *Helovynas*, krievu *Хэллоуин*.

Periodikā vārds **Halovīns** sastopams presē kopš 20. gadsimta 50. gadiem, **Helovīns** – retumis 70., 80. gados, vairāk kopš 90. gadiem. Kopumā periodikā biežāk atrodams **Halovīns** (vairāk nekā divas reizes pārspēdams **Helovīnu**).

Interesanti, ka Nacionālā korpusu kolekcija uzrāda nepārprotamu **Helovīna** pārsvaru: **Helovīns** minēts 3161 reizi (visbiežāk korpusos „Ziņas”, „Timeklis 2020”, „Barometrs” un „LVK2022”), kurpretim **Halovīns** 627 reizes.

Angļu īpašvārdu atveides noteikumos norādīts turpmākais.

„Angļu [æ] skaņa, kas ortogrāfiski ir izteikta ar *a*, atveidojama latviešu valodā ar *e*.

Accrington	['ækriŋtən]	Ekringtona
Bradford	['brædfəd]	Bredforda
Canna	['kænə]	Kena
Caxton	['kækstən] pv	Kekstons

Iespējams arī izdarīt atkāpi un skaņu [æ] atveidot nevis ar **e**, bet ar **a** pēc angļu ortogrāfijas, sekojot latviešu valodas tradīcijai, ja tā ir vārda sākumā un it sevišķi, ja tai angļu valodā nav primārā uzsvara.

Adolph ['ædɒlf] Edolfs, Ādolfs
Alexander [ˌæliɡ'zɑːndə] Eligsānders, Aleksanders
Hamilton ['hæmilt(ə)n] Hemiltons, Hamiltens" (Sk. Ahero, A. Angļu īpašvārdu atveide latviešu valodā. Rīga : Zinātne, 2006, 34. lpp.)

Latviešu valodā visai bieži atveidē sastopams tieši **a**, nevis **e**, piemēram, **Harijs** (nevis Herijs) Poters (*Harry Potter*), **Sallija** (nevis Selija) Hokinsa (*Sally Hawkins*), Bens **Afleks** (nevis Efleks) (*Ben Affleck*).

Tai pašā laikā ir tādi īpašvārdi, kuros atveidē **a** un **e** konkurē, piemēram, **Alans** vai **Elans** Rikmens (*Alan Rickman*), **Kalvins** vai **Kelvins** Hariss (*Calvin Harris*), Ričards **Hamonds** vai **Hemonds** (*Richard Hammond*).

Atveide ar **a** personvārdos ieteikta 2004. gada 2. marta Ministru kabineta noteikumos № 114 „Noteikumi par personvārdu rakstību un lietošanu latviešu valodā, kā arī to identifikāciju”. Minētie noteikumi paredz turpmāko.

„91. Angļu valodas patskaņu atveidē ievēro šādus nosacījumus:

91.2. ņemot vērā, ka angļu valodā izruna atšķiras no rakstības un patskaņa izruna atkarīga no tā novietojuma, precīzai vārda atveidei konstatē attiecīgā vārda izrunu. Patskaņus atveido atbilstoši to izrunai:

91.2.7. [æ] – a:

Alan – *Alans*

Alison – *Alisons, Alisone*”

Argumenti atrodami abu formu rakstījumam, ne velti arī šie varianti konkurē jau gadu desmitiem.

Valodas prakse rādīs, kura forma lietojumā nostiprināsies. Šobrīd mēs ieteiktu izvēlēties formu ar saknes patskani **a** – **Halovīns**.

Avoti

Ilustrētā svešvārdu vārdnīca. Sast. I. Andersone, Dz. Dāvidsone, A. Cebura. Rīga : Avots, 2019, 294. lpp.

Ahero, A. *Angļu īpašvārdu atveide latviešu valodā*. Rīga : Zinātne, 2006, 34. lpp.

